1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 43. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го БЕРЕЗНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 7, 1963 No. 43. VOL. LXX.

ПОВІНЬ СПРИЧИНИЛА ВЕЛИКІ ШКОДИ В ЧОТИРЬОХ СТЕЙТАХ

Ню Йорк. — Внаслідок дощів і води з розтоплених снігів збільшився рівень води в численних ріках, які виступили із своїх берегів та залили частини чотирьох стейтів: Західньої Вірджінії, Огайо, Пенсилвенії та Індіяни. Повінь спричинила великі матеріяльні шкоди, досі нараховано 14 смертних випадків внаслідок виливів рік. Закриті школи в деяких місцевостях, дороги не до вжитку, позаливані водою копальні й фабрики, понищені або позривані мости. В Ксенії два юнаки кілька годин перебули на дереві, що було над розлитими водами річки Літтел Маямі, аж поки їх не врятував гелікоптер. Вилила могутня ріка Огайо і Чі та Чартір Крік. У Вест Вірджінії треба було перевести масову евакуацію деяких місцевостей, бо вилили ріки Вест Форк, Пон Ран і Таг Ран. У Пенсилвенії прибула вода в ріках Мононгагела і Чіт та Чартієр Крік. У Вест Вірджінії 500 родин мусіли залишити свої помешкання, 350 родин в стейті Огайо та 150 родин в Карнегі, Па. В Нюарку, Огайо, оголошено стан крайньої необхідности. Червоний Хрест вислав 50 своїх працівників в ті райони, де є потрібна допомога. В Александрії, Вірджінія, розбито 20 шатер, в яких мають, покищо, знайти приміщення жертви катастрофи. Військо довезло на місце катастрофи коци і складані польові ліжка. Червоний Хрест побоюється, що ця повінь може бути тільки початком, бо глибокі сніги зачнуть топитися при теплішій погоді, і дощі, які люблять падати в березні, можуть спричинити катастрофу і в багатьох інших стейтах. Коло Чілікоту, Огайо, вийшов із рейок дев'ятиваговий поїзд тому, що вода підмила залізничий шлях. Не було жертв в людях, тільки один пасажир занедужав на удар серця. В Кембріджі, Огайо, 32-річний Чарлз Абрамс їхав автом, яке заливала вода. Він витягнув із авта вагітну дружину та двоє дітей у віці 4-ох і одного року та висадив їх на дерево, а сам пішов шукати помочі. Його електричну лямпку видно було щораз слабше, і його голос чути було щораз тихше, вкінці він зник безслідно, — оповідала його 29-річна дружина, коли її враз із дітьми врятували вранці після 12-годинного перебування на дереві. Подібно врятувалися два хлопці на дереві, 15-річний Роберт Пейдж і 17-річний Чарлз Гендерсон, про яких вже була згадка. Вони пливли човном, щоб рятувати худобу, якій загрожувала повінь, але вода перевернула їхній човен, і вони врятувалися на дереві, що звисало над річкою. На дереві хлопці перебули повних 9 годин.

ВЕСНЯНА ПОВІНЬ У ПЕНСИЛВЕНІЇ

Наглі дощі і топлення снігу викликали загрозливу ситуацію повені в Західній Вірджінії, Пенсилвенії, Огайо та Індіяні. На фото: вода, що виступила з річки Чартірс, заливає вулиці міста Карнегі біля Питтсбургу в Пенсилвенії. Мешканці побоюються повторення нещастя повені з 1956-го року, що спричинила була мільйонові шкоди.

Країни НАТО приймають атомовий плян ЗДА, але відсувають здійснення

Рим. — Спеціяльний репрезентант ЗДА для справ атомового узброєння членських країн Атлантійського пакту (НАТО), дипломат Лівінгстон Мерчант, дістав під час своїх нарад з керівними італійськими мужами принципову згоду Італії на американський плян, але із застереженням, що Італія мусить дістати додаткові інформації та що треба ще підождати із підписанням формального договору в цій справі. Західні обсерватори в італійській столиці твердять, що італійський прем'єр Амінторе Фанфані ніяк не хоче, щоб ця справа наробила розголосу і стала предметом атак збоку комуністів і лівих соціялістів під час теперішньої передвиборчої кампанії. Тому формальне рішення може прийти в Італії тільки після виборів. Друга причина зволікання Італією — це кошти, потрібні для здвигнення атомової потуги НАТО. Вони мали б становити коло 2½ більйона долярів, з чого ЗДА готові заплатити 40%. Все ж, 1½ більйона долярів — це велетенська сума, яка навіть розложена між кілька західньо-европейських членських країн НАТО, була б рівнозначна з поважним додатковим фінансовим обтяженням. Третя не менш маловажна справа, яка найбільше цікавить всі країни НАТО, це питання, хто властиво буде рішати про використання атомової зброї у випадку гострої міжнародної кризи, що заведе світ над беріг нової світової війни. Західньо - европейські країни — не тільки Франція, але й усі інші — лякаються, щоб ЗДА не поставили їх перед доконаний факт, як це грозило минулої осени у зв'язку із Кубою.

СТРАЙКИ ВИКЛИКАЛИ КРИЗУ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Французький президент Шарль де Голь перевів в минулий вівторок 5 березня ц. р. нараду з прем'єром Жоржом Помпіду, міністром праці Жільбертом Ґрандваль, міністром промислу Мішелем Моріс - Бокановскі і міністром внутрішніх справ Рожером Фресм у зв'язку з загостреною страйковою ситуацією. До 200.000 страйкуючих рудокопів приєднались в одноденному демонстраційному страйку солідарности пів мільйона державних робітників і службовців, спаралізувавши життя в цілій державі на один день та звернувши таким чином увагу цілої нації на ситуацію у вугільному промислі. Уряд загрозив робітникам покликанням до війська, звільненням з праці, грошовими карами та в'язницею — але всі ці погрози не зробили на робітників враження та хіба ще тільки породили ще більше огірчення і озлоблення. Три тисячі студентів паризького університету Сорбонна вирушили в демонстраційному поході з-під Сорбонни до міністерства праці, солідаризуючись із страйкуючими рудокопами, але сильні загони поліції заступили їм дорогу та розігнали, при чому були побиті поліційними палками. Робітники вимагають 11 відс. підвищки зарібків та покращання умовин праці і скорочення години праці, які покищо, є 46 годин тижнево. Робітники вимагають підвищення винагороди у зв'язку із зростом коштів утримання та познаками нової інфляції, що проявляється у зрості всіх цін. Уряд, борючись саме за стабілізацію франка та вживаючи протиінфляційних засобів, не хоче допустити до нових перегонів між платнями і цінами, і тому є засадничо проти значних підвишок винагороди. Однак ситуація копальняних робітників особливо незавидна, бо при всій своїй важкій і небезпечній праці вони зароблять від 120 до 200 дол. місячно. Тому їхній страйк, який в цілості охопив вугільний басейн в Лотрингії (Льорен) і в північній Франції, зустрінув загальну симпатію французького громадянства. Прийняті на згаданій вище нараді у де Голя постанови мають бути предложені для затвердження на повній раді міністрів. Тому, що тих постанов не оприлюднено і що вони мають появитись у формі рішення цілого уряду, припускають, що це будуть драстичні заходи для боротьби проти страйкового руху. Якщо до цього часу не прийшло до поважних заворушень, то тільки тому, що уряд, поставивши в стан гострого поготівля поліцію і частину війська, тримає їх у касарнях та здалеку від робітничих дільниць. На терені копалень у всій Франції є тільки пікетові стійки та робітничі дружини, які пильнують, щоб не були пошкоджені копальняні засоби безпеки.

Рокефеллер твердить, що Кеннеді не дотримує виборчих обіцянок

Олбані, Н. Й. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, промовляючи на зборах Крайового Т-ва для Поступу Кольорових Народів, твердив, що президент Кеннеді не здійснює тих обіцянок, які поробив в ділянці охорони громадянських прав негритянського населення. Рокефеллер каже, що Президент спізнився на два роки в цій ділянці. Президент цього року старається дещо зробити для охорони громадянських прав, але він порушує тільки 5 проблем, хоч Федеральна Комісія Громадянських Прав рекомендувала, щоб уряд вніс 28 законопроєктів для охорони громадянських прав. Уряд старається, щоб негри могли користати із своїх виборчих прав, щоб могли навчатися разом із білими учнями, і щоб не було расових обмежень при принимамні на працю. Рокефеллер вказує на те, що республіканці більше зробили в цій ділянці від демократів, і що Кеннеді не підтримав лібералів в Сенаті, які хотіли змінити реґулямін, щоб не допускати до обструкції (філібастеру) проти ліберальних законів.

Об'єднаним Націям грозить фінансове банкрутство

Об'єднані Нації. — Недавній президент Світового Банку Юджин Блек погодився на просьбу генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта працювати безплатно як фінансовий референт, чи пак — як називають його газети — як міністер фінансів тієї установи, щоб спробувати рятувати її від фінансового банкрутства. Офіційний титул Блека „спеціяльний дорадник" генерального секретаря ОН. 64-літній американський фінансіст-економіст, який від 25-х років працює в ділянці міжнародної економіки, розпочав урядування з дефіцитом ОН на 135 мільйонів дол. Цей дефіцит постав головно з вини комуністичних членів Об'єднаних Націй, які — за винятком Югославії — завинили Об'єднаним Націям 62 мільйони дол., при чому сам СССР винен 46 мільйонів. ОН випустили в минулому році для рятування своєї фінансової ситуації бонди на 200 мільйонів дол., однак до нинішнього дня з-посеред 110 членських держав Об'єднаних Націй тільки 58 держав купили або обіцяли купити бонди але й між тими 58 є 4 держави — не члени ОН. Разом розпродано бонди тільки на 125 мільйонів, при чому з тієї суми на ЗДА припадає 60 мільйонів. ЗДА зобов'язалися закупити бонди на суму 100 мільйонів, якщо других 100 мільйонів куплять інші членські держави.

Палатна Комісія схвалила продовжити закон про обов'язкову військову службу

Вашинґтон. — 5-го березня Палатна Комісія Збройних Сил голосами всіх присутніх своїх членів (37:0) схвалила проєкт президента Кеннеді продовжити на 4 роки закон про обов'язкову військову службу. Цей закон мав втратити важність із днем 1-го липня 1963. Але Комісія відкинула проєкт про те, хто мав би бути звільнений від обов'язку військової служби тому, що це не є згідне з його релігійним віруванням. Департамент оборони покликав в цьому місяці до військової служби в армії 9.000 рекрутів, а в квітні покличе 10.000. В січні і лютому квота рекрутів становила по 4.000. Армія збільшує число покликуваних рекрутів тому, що восени цього року залишать військову службу ті вояки, які були покликані вліті 1961-го року під час берлінської кризи.

Джансон проти критиків през. Кеннеді

Дітроют. — Віце - президент Линдон Б. Джансон, промовляючи на прийнятті в Дні Джеферсона - Джексона, заявив, що опозиційна партія має право і обов'язок критикувати уряд, але ця критика не сміє закидати урядові „брак доброї волі і добрих мотивів". Віце - президент гостро виступив проти такої критики, яка „є роблена з чисто партійного становища, і яка будить недовір'я до державних провідників". Джансон не називав нікого по імені, він сказав, що члени уряду можуть бути предметом критики, але та критика має мати на цілі загальний, а не партійний інтерес. Джансон мав на думці республіканських критиків уряду, які твердять, що Кеннеді навмисно не діяв проти совєтської мілітарної бази на Кубі, аж поки не наблизилися вибори в 1962-му році. Кеннеді, на думку Джансона, є „відважним провідником, який не боїться діяти і бути терпеливим, бо він знає, що очолює сильну і готову країну".

Д-р З. Л. Мельник дістав субсидію для дослідів економіки України

Лафаєт, Інд. — Д-р Зиновій Лев Мельник, доцент економічних наук в Пурду університеті, Лафаєт, Індіяна, одержав субсидію для підготови праці на тему: „Капіталотворення в СССР, беручи Україну як приклад".

Наш науковець, який є членом - основоположником Української Американської Асоціяції Університетських Професорів, дістав цю субсидію від „Пурду Рісерч Фундейшн", що її завданням є підтримувати й фінансувати науково - дослідчу працю професорів Пурду Університету. Проф. З. Л. Мельник зокрема задумує перевести досліди над такими елементами: а) Розрахунки творення капіталу в Україні в 1950-их роках і його аналіза за джерелами того капіталу, за окремими секторами господарства; б) виведення капіталового балянсу між Україною та рештою СССР; в) засоби державної фінансової контролі над господарством та їх вплив на творення капіталу; і г) порівняння й оцінка цих розрахунків з подібними розрахунками нашого автора за першу п'ятирічку. Розрахунки за першу п'ятирічку розробив Мельник у докторській дисертації на тему — „Український капітал і совєтське господарство". На дослідах до цієї праці д-р З. Мельник сконцентрується впродовж літніх місяців цього року.

Іран погрожує зірванням взаємин з комуністичними країнами

Багдад. — Ірак переслав ноту протесту Совєтському Союзові та всім іншим комуністичним країнам проти веденої ними ворожої пропаґандивної кампанії, при чому іракський амбасадор в Об'єднаних Націях Аднан Пачачі заявив, що хоч Ірак хоче жити в згоді з усіма країнами, однаково східніми як західніми, проте „не може толерувати грубого втручання в його внутрішні справи". За свою внутрішню справу Ірак вважає ліквідування комуністичних впливів на терені Іраку, що йде впарі з винищуванням та виарештовуванням всіх комуністів і забороною будь-якої їхньої леґальної діяльности. Очевидно, що Москві це дуже не подобається і хоч він був одним із перших, що визнали новий військово - революційний режим в Іраку, проте він почав гостро таврувати його в своїй пропаґанді за ту його антикомуністичну поставу та лаяти його, як ніби прислужника „імперіялістів і реакціонерів.

Голова Атомової Комісії обіцяє м'ясо і молоко з рослин

Шикаґо. — Голова Комісії Атомової Енерґії, д-р Гленн Т. Сіборґ, промовляючи на Крайовій Конференції в справі вищого виховання, передбачав, що за 30 років, це значить в 1993-му році людина зможе вирощувати такі рослини, які постачатимуть безпосередньо м'ясо і молоко, не потребуючи корови ані вола. Д-р Сіборґ сказав: „сила людини формувати світ по своїй подобі є майже необмежена". Цей науковець говорив: „Хоч мої передбачення виглядають на драматичні і сенсаційні, то вони за якийсь час можуть бути законсервативні". Д-р Сіборґ гадає, що агро - генетики і інженери зможуть випродукувати таку рослину, що зможе безпосередньо перемінювати соняшну енерґію і двокис вуглецю в м'ясо і в молоко. Той сам науковець обіцяє за 30 років ще такі блага для людей: 24-годинний тиждень праці; визначати перед народженням дитини її стать; зміняти за допомогою піґулок особовість людини, мати рухомі телевізійні апарати, порушувані нафтою, соняшні машини, що будуть холодильниками і багато інших див. Але покищо це все ще таки в стані фантазії д-ра Сіборґа, дармащо він є великим ученим.

Сенатори про можливість кандидатури Роберта Кеннеді

Вашинґтон. — Головний прокуратор ЗДА, брат Президента Роберт Кеннеді заперечив поширену в пресі вістку про те, що він в 1968-му році старатиметься про демократичну кандидатуру на президента, бо тоді теперішній Президент не зможе втретє кандидувати. Республіканці не хочуть погодитися з тією думкою, що президент Кеннеді легко виграє вибори в 1964-му році, і тому не хочуть дискутувати про вибори в 1968-му році. Але демократи приймають за певну перемогу Кеннеді в найближчому році і тому поважно дискутують про свого кандидата в 1968-му році. Особистий приятель президента Кеннеді сенатор демократ Говард Едмендсон з Оклагоми виявив здивовання з заяви Роберта Кеннеді, бо „численні приятелі головного прокуратора говорять про його кандидатуру в 1968-му році", хоч сам Роберт Кеннеді не робить нічого в тому напрямку. Демократичний провідник в Сенаті сен. Майк Менсфілд каже, що головний прокуратор склав щиру і чесну заяву. Ще інший сенатор демократ, який не хотів, щоб його називали по імені, гадає, що Роберт своєю заявою хоче зробити місце для свого молодшого брата Едварда, що був вибраний минулого року на сенатора. Сенатор республіканець Беррі Ґолдвотер з Арізони думає, що Роберт Кеннеді хотів своєю заявою потішити віце - президента Линдона Б. Джансона, який також думає про кандидатуру в 1968-му році.

Нова наукова праця українського вченого

Совєтознавство збагатилося оригінальною працею українського професора Руттерського Університету в Ню Бронсвіку, Ню Джерзі, й керівника Російського Відділу при цьому університеті, д-ра Івана Фізера. В січневому 46-ому числі лондонського журналу совєтознавства й східньо - европейських студій (квартальник, що видається з доручення Конґресу Свободи Культури) "Survey" надруковано частину більшої праці з питань совєтської естетики під назвою "Art and Unconscious" („Мистецтво й підсвідомість"). Повністю ця праця піонерського характеру появиться цього літа в журналі "The Jounal and Aesthetics Critic" і буде видрукована окремою книгою у видавництві "Rendom House".

В цьому ж 46-ому числі журналу надруковано огляд літературного процесу в Україні посталінського десятиліття пера викладача української й польської мов та літератур при Гайдельберзькому університеті (Західня Німеччина) Andre de Vincenz'а під назвою "Recent Ukrainian Writing".

Ірляндія проти допущення комуністичного Китаю до ОН

Об'єднані Нації. — „Прийняття комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй може приспішити вибух нової світової війни" — перестеріг ірляндський амбасадор Фредерік Боленд Америку й інші членські країни Об'єднаних Націй у своїй промові у Стенфордському університеті в Каліфорнії. Колишній президент Генеральної Асамблеї ОН, Боленд, звернув увагу, що приявність комуністичного Китаю в ОН може довести до зудару держав, які мають договірні зобов'язання — одні у відношенні до Вільного Китаю, інші до — комуністичного. Водночас ірляндський держ. муж-дипломат ствердив, що це засадниче питання, чи можна приймати до Об'єднаних Націй державу, яка „постійно порушує принципи Об'єднаних Націй і декларації про права людини". Поділ ОН на три бльоки — західній, комуністичний і невтральний — „радикально змінив настрої в Об'єднаних Націях" і тому Боленд вважає, що в теперішніх обставинах ОН не є здібні до позитивного розв'язання жадної великої проблеми, тим паче такої, як участь комуністичного Китаю в тій установі.

В АМЕРИЦІ

● 18-річна панна Джейн Леслі Аллен 4-го березня була в Білому Домі, де її представили сенатори зі стейту Ровд Айленд Джан Пастор і Клейборн Пеллі як Джуньйор Міс Америка. Вона здобула перше місце в стейті і в крайових змаганнях та дістала $6,000 стипендії на дальші студії.

● Метрополітальна опера в Ню Йорку грає в понеділок 11-го оперу „Фіделіо", у вівторок „Турандо", в середу „Отелльо", в четвер „Ля Саннабуля", в п'ятницю — „Масковий баль", а в суботу 16-го березня „Ля Травіята" о год. 2-ій по полудні і „Борис Ґодунов" о год. 7:45 вечором. Вечірні вистави в інші дні зачинаються о год. 8-ій.

● Донька колишнього президента Трумана Марґарета Деніл 3-го березня народила третього сина. Її чоловік є заступником редактора щоденника „Ню Йорк Таймс". Він вже батьком двох старших синів Кліфтона Трумана (5 років) і Вілляма Воллеса (3). Третій син ще не має імени.

● Іллинойський університет перевів опитування 200 фармерів, які плянують залишити фарми, і ствердив, що одна третя втікає з фарми внаслідок низьких цін на фармерські продукти; одна четверта, у віці понад 65 років, втікає від тяжкої праці; 20 відсотків внаслідок земельної проблеми; 11% у віці до 65 років тому, що не мають потрібного здоров'я, а 10% з родинних причин.

● В Лімі, Огайо, молода мати троїх дітей народила четвернята і тепер вона, після 4-річного подружжя, має семеро дітей. Попередні діти є у віці 3, 2 і 1-го року. Немовлята народилися передчасно, вони важать найменше два фунти і 9 унцій, а найбільше 4 фунти і дві унції. Батько тих дітей очолює рекламовий відділ місцевого часопису.

● Пані Джан М. Брейді із Вірміґгему в Алабамі знайшла в Парамусі, в Ню Джерзі 5,000 дол., і передала їх поліції, яка не знайшовши власника тих грошей, передала їх тій особі, що їх знайшла. Пані Брейді втішилася тим, що чесність дочекалася нагороди.

Українська Громада в Ню Йорку вшанує Т. Шевченка і Т-во його імени

Ню Йорк. — Велика Українська Громада в Ню Йорку, репрезентована своїм Комітетом Об'єднаних Американсько - Українських Організацій, віддасть поклін Тарасові Шевченкові в 149-річчя його народження та в 102-гу річницю його відходу в безсмертя в найближчу неділю, 10-го березня, влаштовуючи відповідний концерт, що відбудеться у Фешен Інституті при 225 Вест 24-та вулиця о год 6:30 ввечері. Святочну промову виголосить д-р Григор Лужницький. В програмі концерту виступить хор „Думка" під диригентурою Івана Задорожного, солісти І. Орловська і А. Добрянський та рецитатор І. Шуган. Хорові і солістам на фортепіяні акомпаніюватимуть проф. Е. Чапельська, д-р Р. Берник та п. Р. Стецура.

На передодні концерту, в суботу 9-го березня о год. 8-ій ввечері, Комітет Об'єднаних Організацій влаштовує в залі Українського Народного Дому при 2-ій Евню святочний бенкет і зустріч з науковцями та громадянством для відзначення 90-річчя найстаршої вільної української наукової установи, Наукового Товариства ім. Шевченка.

Джерзі Ситі вшанує Шевченка і Лисенка спільною Академією в найближчу неділю

Джерзі Ситі. Місцевий Відділ УККомітету, при співучасті організацій і товариств влаштовує в найближчу неділю, 10-го березня, о год. 4-ій по полудні в великій залі Народного Дому при 90—96 Фліт Стріт спільну Святичну Академію в честь геніїв українського слова і пісні Тараса Шевченка і Миколи Лисенка. З доповідями на Академії виступлять ред. В. Давиденко українською мовою і ред. З. Спилик англійською мовою. В мистецькій програмі виступлять хор „Треміта" з Нюарку під диригентурою Всеволода Б. Будного та при фортепіяновому супроводі проф. Галі Клим, та солістка Христина Болнар, якій акомпаніюватиме на фортепіяні Марта Чапельська, а частину програми виконають діти місцевих папарафіяльної та української шкіл, виступаючи з піснями та деклямаціями. Того ж дня о год. 11:30 перед полуднем у місцевій українській православній церкві св. Володимира при Коммюніпо Евню буде відправлена панахида за Т. Шевченка і М. Лисенка.

У СВІТІ

● Комуно-польський уряд переслав Франції офіційну ноту протесту проти підписаного 22 січня ц. р. в Парижі пакту приязни між Францією і Західньою Німеччиною. Польща звертає увагу, що в тому французько - німецькому договорі нічого не кажеться про будь-які обмеження для західньо - німецького зброєння і тому, мовляв, той договір сприяє німецькому мілітаризмові, всупереч міжальянтським післявоєнним договорам.

● В Ізраїльському парляменті прем'єр Давід Бен Ґуріон у дебаті над великим природним приростом населення та державною контролею народин ствердив, що число леґального скидання плоду внаслідку лібералізації відповідного закону прийняло загрозливі для публічної моралі розміри.

● Арабська держава Ємен зголосила офіційну скаргу до Об'єднаних Націй проти атак збоку британських військ, стаціонованих у сусідньому Адені. Водночас Савді Арабія, Йорданія і Британія протестують проти приявности в Ємені коло 30 тис. війська Об'єднаної Арабської Республіки, яка затіяла там державний переворот і нацьковує Ємен проти його сусідів. З цього приводу заступник генерального секретаря ОН Ралф Банч перебуває в Ємені.

● У лібійському місті Мар, навіщеному тому два тижні страхітливим землетрусом, що потягнув за собою коло 400 жертв, стався в четвер минулого тижня новий землетрус, який на щастя не приніс нових жертв. Однак деякі доми, які ще стояли, завалились, напр. касарня.

● Ізраїльський уряд подав до відома, що він плянує поселення в північному Ізраїлі 9.000 арабів, членів кочівних племен. Арабські оселі в Ізраїлі стоять під окремими адміністраційними приписами і пів-військовим управлінням, з обмеженою свободою рухів для мешканців. Ізраїльський уряд виправдує цю політику ворожою до нього панарабською пропаґандою, що нацьковує ізраїльських арабів до бунтів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Тільки в Америці можливе

В останніх днях вся американська преса — очевидно, за винятком нюйоркських газет, які вже майже три місяці не появляються через страйк друкарів — заговорила про ухвалу Найвищого Суду не встрявати у важливе рішення нижчих судових інстанцій, на підставі якого залізничі підприємства мають право скасувати у себе зайві посади. Ці зайві посади на залізниці мають навіть своє окреме окреслення „Fetherbedding", що в перекладі означає „м'яка постіль" і що більше відповідає нашому поняттю „корита". Справа в тому, що, з поступовою механізацією та автоматизацією, деякі форми затруднення на залізниці відпали. Наприклад, із переходом залізниці від парових льокомотив до льокомотив з моторами Дізеля, що використовують електричну енергію, цілком зайвими стали палячі, які в паровозах палили вугілля. Проте, професійна спілка залізничників при допомозі страйків добилася була того, що залізничі компанії ще й досі „затруднюють" приблизно 40 000 палячів та ряд інших категорій залізничих робітників, для яких уже немає місця, але яким залізниця виплачує річно кругло $600 000 000.

Ясно, що професійні спілки обстоювали й обстоюють ці „м'які постелі", тобто оплачування залізничими підприємствами „праці", якої немає і не треба, але також ясно, що залізниці з таким станом не погоджуються, доказуючи, що такі „корита" не тільки гальмують розвиток і поліпшення залізничої обслуги країни, але й приводять до її руїни та банкрутства. Справа опинилася в суді, і Апеляційний Суд в Шикаґо виніс рішення в користь залізниці, признавши їй право поступово ліквідувати зайві становища, себто платні за працю, якої не виконується, бо вона не потрібна. Від цього рішення нижчої судової інстанції був внесений відклик до Найвищого Суду, який і рішив залишити всилі рішення Апеляційного Суду в Шикаґо.

Публічна опінія — як це можна оцінювати по численних голосах у пресі — радше привітала це рішення в принципі, хоч і не легковажить долею тих десятків тисяч оплачуваних „безробітних працівників". Але рішення Найвищого Суду ще не перерішує справи. Суд дає залізницям право касувати зайві становища, але закон також дає право робітничим спілкам обстоювати свої вимоги і страйкувати. Вже незабаром мають відбутися нові переговори між власниками залізниць і спілками залізничників в справі нового контракту. Очевидно, що рішення Найвищого Суду гратиме в цих розмовах поважну ролю, і вже наперед передбачається можливість загального страйку на залізниці. Тому, що такий страйк поважно загрожував би національному господарству, передбачається інтервенція федерального уряду, яка може на 60 днів припинити страйк для полагодження справи переговорами і, евентуально, посередничати в переговорах, на які матиме відповідний вплив і публічна опінія. Щораз частіше лунають голоси, що треба поліпшити законодавство, щоб знаходився якийсь вихід із ситуації, коли робітничі спілки і працедавці не можуть знайти спільної мови і терплять на цьому нарід і країна.

Очевидно, що тільки основне знання справи та аргументів обидвох сторін дозволяють кожному виробити собі об'єктивний погляд на справу. Але факт, що „капіталістична" Америка — єдина країна, в якій роками може існувати ситуація з „м'якою постелею". В Совєтському Союзі, „країні робітників і селян" справа мається цілком навпаки: там треба задарма працювати та ще й славословити рабовласницьку систему.

Нові розмови про Берлін

Речник Уряду признав, що президент Кеннеді погодився на відновлення „розмов" із большевиками на тему Берліну. Ініціятива вийшла від Хрущова, і в цій справі приїздив недавно до Вашинґтону американський амбасадор у Москві Фой Колер. Вернувшись до Москви, він повідомив Громика про рішення Президента, і таким чином можна сподіватися, що вже в найближчому часі почнеться нова „рунда" зустрічей державного секретаря Діна Раска з Анатолієм Добриніним у Вашинґтоні та Фоя Колера з Андреєм Громиком у Москві. Американський Уряд застерігається, що це ще будуть не переговори, а тільки „розмови", які мають щойно з'ясувати, чи існує раціональна плятформа для переговорів.

Покищо такої плятформи нема. Хрущов є проти сполучення справ Західнього та Східнього Берліну і, очевидно, виключає об'єднання того міста та знищення внутрішнього берлінського муру. Залишаючи Східній Берлін, як столицю „суверенної" Східньої Німеччини, Хрущов вимагає вивести із Західнього Берліну військові залоги ЗДА, Британії та Франції, а охорону того міста передати Об'єднаним Націям. Він жадає усунути із західньоберлінського терену всі установи й станиці небажані комуністам і противиться тісному пов'язанню Західнього Берліну із Західньою Німеччиною — політичному і господарському. Взаміну за перетворення Західнього Берліну на „вільне місто", здемілітаризоване й зневтралізоване, Хрущов обіцяє „ґарантувати" йому волю і вільний доступ до нього із Заходу. Але як ці „ґарантії" мали б виглядати — він теж цього не каже. Згідно з гірким досвідом, що його мають всі европейські сателітні країни, можна передбачати, що коли б тільки з Берліну відійшли західні військові частини — розгорнулася б на його терені всією парою робота над „мирним" переведенням того міста під повне комуністичне володіння, і після того Хрущов говорив би про це так само, як нині говорить про всі уярмлені країни: що вони „вибрали" собі комуністичну систему правління, і тому кожне порушення тієї системи було б зламанням чартеру Об'єднаних Націй...

Нема ніяких познак на те, що Совєти задумують змінити своє становище в справі Західнього Берліну. Тому також невідомо, що спонукало Президента погодитись витрачати масу часу й енерґії на цілком безплідні зустрічі з большевицькими „дипломатами". Совєтська гра ясна: Москві залежить на створенні фікції „співіснування", на тому, начебто в міжнародній ситуації дійсно настала відлига. Створення у широкому світі такого фальшивого уявлення потрібне Москві для того, щоб мати свобідну руку на Кубі, супроти китайських комуністів, на терені Об'єднаних Націй і, врешті, для того, щоб скріпити свій престиж на внутрішньому ринку. Але яка користь з такої гри для Америки?

Ситуація ЗДА тим трудніша, що тут не може рішати один лише Вашинґтон. Із зростом значення Західньої Німеччини в Атлантійському союзі (НАТО) треба рахуватися передусім з голосом Бонну. А для Бонну Західній Берлін це не тільки справа престижу, це — „бути-не-бути" західньонімецькому режиму. Двомільйоновий Західній Берлін став „островом волі" серед комуністичного моря. Тому німці ставляться до всіх розмов про Берлін із Москвою з великим недовір'ям. Одні тільки англійські пацифісти раді таким розмовам, бо Франція відразу відмовилась від участи в них. Тож треба припускати, що ці нові „розмови" знову ні до чого не приведуть. І тому, замість давати згоду на їх ведення, краще було б вимагати зміни становища Москви, як передумови для тих розмов.

Богдан Галайчук

ГЕН. ОНҐАНІЯ І РЕСТАВРАЦІЯ АРҐЕНТИНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Буенос Айрес. Ім'ъ головного вождя арґентинської армії, ген. Хуана Карльоса Онґанії, не надто часто можна зустріти на сторінках преси, бо вплив збройних сил на відбудову арґентинської демократії репрезентує не він, а його зверхник, державний секретар війни, ген. Раттенбах. Ген. Онґанія займається виключно військовими справами, і його недавні відвідини у ЗДА мали військову ціль.

Але п'ять місяців тому Онґанія був найпопулярнішою постаттю в Арґентині: адже це він очолив „синіх", тобто демократичне крило збройних сил, які вирушили з танками на вулиці Буенос Айресу, проголошуючи через радіо: „Воюємо за те, щоб ви могли голосувати". І саме він підписав, після перемоги, історичний „Комунікат ч. 150", досьогодні цитований урядовими колами, як програмова основа реставрації парляментарного устрою.

П'ять місяців це достатній час, щоб оцінити, наскільки виконано обіцянку, з'ясовану в згаданому „комунікаті", і наскільки оправдалися побоювання, які виринали в зовнішньо- та внутрішньополітичній площині, безпосередньо після перемоги, і які, могло тоді здаватися, виправдували в деякій мірі позиції переможених „червоних".

Побоювання щодо невтралістичного рецедиву в зовнішній політиці виявилися необґрунтованими. Вистачить пригадати ціль недавньої поїздки Онґанії до ЗДА: озброєння „карібської бриґади", призначеної для майбутніх бойових операцій проти Куби — совєтської випадової бази в Західній півкулі. Зате ширшого з'ясування вимагають підсумки у внутрішньо - політичній площині.

У низці статтей ми вже з'ясували, в чому лежить квадратура кола арґентинської демократії. „Уявімо собі, — говорили ми в Латиноамериканському Семінарі Колумбійського університету через кілька годин після ув'язнення Фрондізі, що Джан Бирч Сосайті виграла вибори у Мериленді та Вірджинії. Чи ви певні, що в такому випадку нововибрані губернатори посіли б свої пости?"

Аналогія, — підкреслили ми — наскрізь схематична, не ставить пероністів в одній площині з американською крайньою правицею. Вона мала на меті лише з'ясувати ситуацію, витворену тодішньою перонівською виборчою перемогою у всій складності, якої здебільша недобачували американські пресові коментатори, осуджуючи з легкої руки „потоптання волі більшости, виявлене у демократичних виборах". Бо вони забували, що демократичний механізм, з його засадою пошанування волі більшости, може діяти лише в рамах політичної спільноти, яка дійшла до одноэгідности відносно засадничих політичних питань. Така однозгідність існує між обома великими американськими партіями, і тому не важко республіканцям нагнутися до волі демократичної більшости, чи навпаки. Але ледве чи одні й другі нагнулись би до волі крайньої правиці, від яких ділить їх ціла пропасть.

В арґентинському випадку пропасть постала не з доктринальних розходжень, а була штучно витворена агресивністю т. зв. „горил", які прийшли до влади незабаром після повалення Перона. Наслідуючи протинацистське, чи пак протифашистське законодавство у повоєнній Німеччині й Італії, вони стануди на становищі, що перонівська партія мусить зникнути з лиця землі, а її члени мають влитися в інші партії.

Не так склалося, як бажалось. Через сім років після упадку Перона виявилося, що перонівська партія має прихильників більше, ніж будь-яка інша. Було непрощенним парадоксом, що поза рамками арґентинського політичного організму, і у ворожій опозиції до нього, знаходиться найчисленніша політична група — а враз з нею переважна більшість робітництва; єдина група, яка виявилася здатною гуртувати в своїх рядах робітників, успішно протиставляючися комунізмові; і яка, не зважаючи на довгорічну нагінку, не попала у комуністичні сіті. Парадокс був, зокрема, небезпечний в часі, коли економічно - суспільна криза творить вийнятково догідні умовини для комуністичної експансії.

Треба було усунути від влади фанатиків, які роздерли арґентинську суспільність на два ворожі табори. Це зробив ген. Онґанія із зброєю в руках. А опісля треба було знайти відповідну формулу, щоб увімкнути в арґентинський політичний організм перонівський табір, який щораз більше ізолювався у висліді довгого остракізму і який рік тому був заганяний на непримирні позиції, у висліді скасування виборчої перемоги та недопущення до влади перонівських послів і губернаторів, вибраних у демократичних виборах. Це друге завдання припало однодумцеві Онґанії, ген. Раттенбахові, який ввійшов в склад уряду, щоб здійснити програму, з'ясовану в „Комунікаті ч. 150".

Після довгих зусиль, міністер внутрішних справ Мартінез опрацював, у тісному контакті з державним секретарем війни ген. Раттенбахом, т. зв. „політичний плян", що мав розв'язати Ґордіїв вузол, поєднуючи дві вимоги: допустити перонівських кандидатів до виборів, не наражуючися при тому на ризико, що державна влада перейде у перонівські руки.

У 1916-му році президент Саенц Пеня впровадив нову виборчу ординацію, яка покінчила з панівною системою виборчих надужить. У той час існували в Арґентині дві великі партії з чітко зарисованою фізіономією, консервативна та радикальна, з яких перша гуртувала землевласників та фінансистів, а друга середню верству і подекуди робітників. До тієї дійсности був достосований „закон Саенца Пені", згідно з яким президента та губернаторів вибирається більшістю голосів. Бо при двопартійній системі більшість рівнозначна з абсолютною більшістю — у тогочасній Арґентині, подібно як у ЗДА, президентський мандат був заснований на волі щонайменше 51% виборців.

Але вислід низки виборів, проведених після упадку Перона (до конституанти, на президента, для частинного відновлення Палати Репрезентантів, на губернаторів та провінційних послів і сенаторів) виявив понад усякий сумнів, що двопартійна система остаточно відступила місце многопартійній і тим самим існує мінімальна можливість, щоб якась партія здобула, у справді чистих виборах, абсолютну більшість, зате президента можна тепер вибрати релятивною більшістю, тобто, якщо прийняти, що існує 10 партій, приблизно рівних силою, президент може бути обраний 11-ма відсотками голосів.

В таких умовинах вибори зводяться до звичайної гри в льотерію, і тому систему більшости критикували, зокрема молоді, скристалізовані вже після упадку Перона партії. І вона стала небезпечною, відколи виявилося, що пероністи мають таки більше прихильників, ніж будь-яка інша партія. На початку 1962-го року вибрали вони лише релятивною більшістю низку губернаторів, але в найближчих загальних виборах у 1964-му році, мали вигляди вибрати й президента.

Щоб не допустити до такої небезпеки, зреформовано виборчу ординацію, заступаючи засаду більшости — пропорційною. Це відіб'ється безпосередньо на складі Конґресу: коли пероністи знову здобудуть релятивну більшість 20% голосів, вони дістануть лише 20% посольських мандатів, тобто не матимуть більшости у Палаті Послів. І так само не зможуть вибрати 20-ма відсотками голосів свого кандидата на президента. Бо у майбутніх виборах громадяни вибиратимуть не президента, а лише електорів, до яких належатиме вибір голови держави. Така система — посередніх виборів — існує в ЗДА, але тут, з огляду на двопартійність, вона не має практичного значення: раз більшість електорів належить до республіканців, тоді не важко вгадати, кого виберуть вони президентом. Інша ситуація в Арґентині, де, теоретично беручи, одна партія може мати 49% електорів і все таки програти вибори, якщо всі інші партії — тобто 51% електорів — віддадуть голоси за іншого кандидата.

Та зміна у правній площині мала далекойдучий політично - психологічний вплив. Після уневажнення минулорічних виборів, пероністи вважали себе — і зовсім слушно — за більшість, якій правно належить влада і яку відсунено від тої влади брутальною силою. Тепер вони поводяться як більшість — але лише релятивна. „Мусимо перейти — сказав недавно один перонівський діяч — потік завширшки 6 метрів, а дошку для цього маємо довжиною лише три з половиною метра. Треба об'єднатися з Партією Непримирних Радикалів, що мають двометрову дошку. Все таки бракуватиме ще півметра, і тому мусимо прийнчти до спілки ще 3-тю партію: Християнсько - Демократичну". Метри висловлюють пропорцію сил у спільному фронті, на

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Степан Горак

ПОЛІТИКА ЦЕ НЕ ОСОБИСТА ПРИСТРАСТЬ

Українська політична еміґрація присвячує дуже мало уваги українсько - польським стосункам, уважаючи цей відтинок, не без певної рації, за другорядний. Тут ситуація в принципі не підлягає засадничим змінам: польська еміґрація, за винятком, мабуть, середовища відомого С. Міколайчика, стоїть на становищі польських претенсій до західньоукраїнських земель, і фактично немає ні одної політичної резолюції польських організацій, в яких не вимагалося б „повороту" Львова і Вильна до Польщі".

З ціллю посилення польських прав на ті колишні польські землі створено на терені Канади, ЗДА і Англії цілу сітку відділів „Союзу східніх земель Польщі". В загальному українська сторона була інформована нашою пресою і в існуючих обставинах уважала, що договорення з поляками стоїть нині поза межами можливостей і не є таким важливим в аспекті нашої затяжної боротьби проти Москви. Позиція польської еміґрації в західньому світі є радше незначною, і тому українцям видавалося важливішим шукати політичних союзників, які не мають жадних територіяльних претенсій до українських земель. Число їх велике і тому енерґія української сторони зуживалася на тому відтинку.

З точки зору практичної політики це був найкращий вихід з положення, і ми могли реєструвати цілий ряд ефектовних успіхів. Зрештою, пропаґування української справи на американському, канадійському і інших теренах вимагало максимуму концентрації наших зусиль. Будучи не зв'язаними жадними договорами з польською стороною, ми могли відкрито поборювати польські імперіялістичні намагання і в тому дуже часто знаходили й знаходимо багато прихильників і навіть союзників. Обставини, історичний образ і політична арґументація були по нашій стороні, і то навіть тоді, коли польські історики формату О. Галецького час від часу щось писали про польські апетити на західні українські, білоруські чи литовські землі. Фаховий читач і політик західніх держав в загальному мали вже вироблений образ про „польську справедливість", а Черчилл зреасумував західній досвід з поляками.

Оскільки існуючий стан в жадному випадку не був шкідливим для української сторони, не було та й все ще фактично немає потреби для нас накидатися польській стороні із заявами про „нашу любов", бо й немає за що її любити. Наше становище відносно Одри і Нісси будемо визначати в залежності від польського ставлення до наших західніх земель — це була б реальна політична гра і нам треба голосно це повторяти, щоб наш голос поляки добре зрозуміли.

Одначе, незалежно від елементарної логіки стану речей, між українцями в минулому, так і тепер, все ще знайдеться хтось, хто стане „доказувати", що він є початком „спасіння та правди". В нашій історії приділено окреме місце всім тим руїнницьким силам, бож вони таки багато причинилися до нашої нещасної долі. Нефортунність одного з таких виступів в останніх днях наявно доказує сама польська сторона.

Справа йде про ініціятиву деяких українців в Шикаґо, із середовища УГВР, наладнати польсько-українські стосунки. Заходами тої групи, в якій брали участь між іншими д-р Богдан Трусевич, д-р Василь Маркусь і, як гість, п-і Дарія Ребет, минулого тижня відбулося зібрання в справі польсько-чесько-українського зближення. Про ту подію широко звітує польська газета „Америка Ехо" з 24-го лютого ц. р. Похваливши той почин, ця газета знайшла ще місце, щоб переповісти доповідь п-і Д. Ребет, яка запевняла поляків, що завданням УГВР є поборювати не тільки „нацистський" тоталітаризм, але і його впливи на український народ" (!?). На думку п-і Ребет, ідею панславізму здескримінував не московський імперіялізм, а „совєтський імперіялізм"! Отже, доведеться переписувати підручники історії, бо п-і Ребет реґабілітувала російський імперіялізм.

Важливішим є те, що той самий тижневик, який на сторінці 2-ій хвалить ту ініціятиву, на сторінці 6-ій вміщує провокативний супроти українців допис п. з. „Канадійська Польонія в боротьбі за наші права на східні землі". І тут знову боротьба за „наш Львуф і Вільно", пляни видання історії „Земі Червєнскєй", які скорше „належали до Польщі, як Краків".

І це ще не все!

На стор. 8-ій коротенька замітка: „За незалежність України". Тут звітується про реакцію Москви на проголошення „Українського дня самостійности" в ЗДА, а в закдюченні висновок: „Ці події промовляють проти тези, порушуваної деякими поляками, мовляв, у сьогоднішній ситуації не слід висувати на міжнародній форум справи східніх кордонів Польщі. Можуть українці домагатися Києва та Харкова, то також поляки можуть домагатися — Львова, Тарнополя, Вільна і Новгородка".

От типова польська реакція на вислови „нашої любови". Повна іґнорація нашої рації, трактування нас, як політично - неграмотних і наївних „русінуф". Плескання по плечам м'яких і рівночасно послідовне додержування напрямних польського імперіялізму. Використовування нас, як таких, що взаємно себе пожирають і очорнюють.

Замість використати таку зустріч для повторення наших передумов на всілякі переговори, ми будемо вписуватися в балакунстві, і то комплексу меншовартости. Одним словом, погано діється, що кожна собі група чи політичне середовище ломить спільний український фронт, думає, що усмішками противника зм'якшить.

Тут ми не думаємо використовувати нагоди для поборювання одного середовища, але уважаємо, що це є один з прикладів, які диктують нам потребу загального узгіднення політичних напрямних.

Федір Дудко

ГЛУМ

ОПОВІДАННЯ

(8)

— Ні, ви мусите це зробити, чуєте?.. І ви це зробите цієї ж ночі... Відпустити вас я не можу, розумієте ви, але... Скажіть, ви маєте гроші? Хоча звідки вам їх мати!.. Я дам вам грошей, товаришу...

Сиротюк швидко встав.

— Я не візьму грошей! — твердо сказав він.

— Ви візьмете їх! — ще твердіш, тоном якогось наказу сказав комісар. — Я не даю вам їх, я позичаю... Розумієте ви? Вони вам можуть бути потрібні...

І, помітивши якийсь рух Сиротюка, поспитав:

— Ви українець?

Сиротюк здивовано глянув на Гордієнка.

— Отже, я також українець, — сказав комісар. — Ми можемо йти з вами різними шляхами, але простуємо до одної мети... Візьміть!

І він швидко засунув руку до кишені, вийняв звідти дві новенькі лопотливі двотисячні гривневі кредитки, які, очевидячки, були там завчасу приготовлені, і сунув їх в руку Сиротюкові.

— Сховайте! Придадуться! І слухайте мене — сьогодні вночі ви втечете. Ми маємо так мало свідомої інтеліґенції — нам мусить розходитися про долю кожної окремої одиниці... А тепер я не хочу забирати у вас часу... Ідіть і чекайте слушного моменту... Всього вам кращого!

Він швидко простягнув руку, міцно стис нею Сиротюкову руку і, не випускаючи її зі своїх теплих пальців, попростав до дверей.

— Тільки не кваптеся, маєте ще час... — тихо проговорив і відчинив двері. — Єґоров!

— Тут! — озвався заспаний голос у кінці коридору.

— Єґоров, отведі арестованаво к тєм, что нанізу.

— Слушаю.

— І єщо раз, послєдній раз ґаварю — не смєть біть!

— Слушаю, товаріщ комісар.

Сиротюк мовчки глянув у очі комісара, нахилив голову і вийшов.

На низу коло вихідних дверей Єґоров зупинив його.

— Сюда... Тут всє ваші, — і відчинив бічні двері.

На Сиротюка пахнуло враз квасним запахом міцної махорки і людського поту, і він ступив за поріг.

В слабо освітленому, сірому від тютюнового диму покої було повно людей. Кілька червоноармійців при вході Сиротюка повернули голову до дверей і, побачивши його, заговорили:

— А-а, іщо пташок один!.. Пожалтє, пожалтє до кумпанії! Весєлєй будєт...

І один із них, високий, з перевішеними скорострільними бинлами через плечі, підвівся зі стільця.

Єґоров швидко виступив з-за Сиротюкових плечей і, підійшовши до червоноармійців, почав тихим придушеним голосом щось говорити. Сиротюк чув тільки окремі слова: „Комісар... Строго наказано... Слиш, ребята..."

— Што ж їм, чиколяду может іщо, сукиним синам, чи как? — незадоволено проговорив високий. — Подумаєш, тоже іщо церемонії, распрат-таку їхню мать!.. Сволоч!

І, гнівно креснувши очима на Сиротюка, крикнув:

— Чіво стал, как чортов гавдійот? Ступай в угол, к своїм!..

Двері раптом відчинилися і в них показалася постать політичного комісара Гордієнка. Всі озирнулися і в покої стихло.

Комісар хвилину постояв, тримаючись за ручку дверей. Потім твердо ступив пару кроків наперед, здивовано озирнув червоноармійців і різко спитав:

— Что тут за клуб? Чєво столько людєй собралось? Єґоров?

— Которії, значицця, плєнниї, товаріщ комісар, і стража.

Комісар гостро глянув на купку червоноармійців.

— А кто на караулє около ворот в паркє? А кто в патрулє на Джурінской дорогє? Что?

Червоноармійці мовчки стояли, переглядаючись один з одним.

— Єґоров, караул виставлєн? Патруль послана?

— Нікак нєт... Нє било приказа.

Комісар гнівно визвірився на Єґорова і з піною на устах закричав:

— Как ето нє било приказа! Что за порядки такіє! Нє знаєш? На войнє ти ілі в бабки іґраєшся, что? Там бандіти вокруґ стаями бродят, а он — нє било приказа! От поймают тебя, ворону, будєш тогда прикази знать... Моментально, в одну сєкунду забирай отсюда всєх і чтоби бил мнє караул і патрулі... Живо!

— Собірайсь, робята! — скомандував Єґоров червоноармійцям і повернувся до комісара. — А с єфтіми ж как? — спитав тихо, показуючи очима на стрільців.

— А что міліція дєлаєт? А ґдє міліція в чорта? С бабами в жмурки на печі іґраєтся?.. Визвать нємєдлєнно міліцію!

— Тімошка, збєґай за міліцією в мєстєчко! — скомандував Єґоров. — Прохоров і Митька, зоставайтєсь пока тут, а всє прочії виході!

Червоноармійці, гупаючи чобітьми і грюкаючи прикладами рушниць, заворушились і почали виходити з кімнати. З ними разом вийшли комісар і Єґоров.

В покої стало тихо.

— Маладєц, брат! — сказаь Митька до Прохорова, киваючи головою на двері. — Панімаєт дєло!.. Строгій, брат, а правільний чєлавєк... Да.

Сиротюк, який увесь час стояв на місці у кутку, уважно до всього прислухаючись, озирнув покій і глянув на купку стрільців, що мовчки, тихо, збившись до гурту, як вівці, нерушно сиділа в кутку і тупо, байдужно дивилася на все стомленими від тяжких дум і переживань, мутними очима. Усі вони були напіврОздягнені, з побитими, пошматованими обличчями, на яких чорніла плямами розмазана засохла кров. У Паляниці одно око зовсім заплило густо розлитим широким чорним синцем і визирало страшно і дико, немов з якоїсь глибокої темної ями. У веселого Копиці була розсічена верхня губа, яка, надувшись і спухши, показувала чорну роз'ятрену рану в роті на місці кілька вибитих передніх зубів. У Коровая виблискувала надута, як молоденький ріг у бичка, чорновишнева ґуля на чолі з червоними запаленими кров'яними жилками навколо. Всі вони тихо сиділи і напружено, вперто дивилися на Сиротюка.

Сиротюк перейшов у кут, де були стрільці, сів на лавці й уважно оглянув покій.

Тут, очевидячки, містилася колись панська ґардероба: поздовж усіх чотирьох стін великого покою, не виключаючи простінків між двома великими вікнами, в які заглядала з саду чорна пітьма ночі, стояв ряд з'єднаних у одно ціле, як в аптеці, високих шаф. Велика лямпа під розбитою білою умброю висіла на гаку над дубовим столом посеред покою, але засвічена не була. Покій освічувався маленькою лямпкою без скла, яка сильно чадила і полохала по темних кутках довгі стривожені тіні.

— Н-да, маладєц! — після довгої павзи згодився Прохоров. — Только какойє чудной — больно тєтімі гайдамаками занімаєтся. Нє біть — гм... А по-моєму поняттю, што там долґо разґавори разґаварівать: поймалася сволоч в лапи, души єйо на мєсті, как вош уредную, контрреволюцінєров тєтіх... Што там!..

Олександер Домбровський

25-ліття українського перекладу Геродотової „Скитії"

(На підставі доповіді на науковому засіданні Секції Античної Історії при УВАН 9-го лютого ц. р. в Ню Йорку)

В червні 1962 року минуло акраз 25 років від появи першого повного перекладу на українську мову „Скитії" Геродота, тобто найстаршого опису земель України з п'ятого століття перед Христом. Подія замітна в нашій історичній науці на відтинку дослідів над ранньою історією України. Повний бібліографічний опис згаданої публікації звучить: Українська Культурна Скарбниця, під редакцією Ол. Бабія, ч. 9. Геродот із Галікарнасу. Опис Скитії (Мельпомена I-142), Найстарший опис України з У-го ст. перед Хр. З грецької мови переклав і пояснив Теофіль Коструба, вступ написав Олександер Домбровський, Львів, червень 1937, видавець: В-во „Батьківщина".

Німці гордяться своєю „Германією" Тацита, французи описом Галії Цезара, ми українці маємо „Скитію" Геродота, написану на кілька століть скорше від вище згаданих. Як прийшло до видання згаданої публікації? При кінці 1935 року стрінув я у викладовій залі львівського університету молоду ще, поважну на свій вік, людину, десь може по тридцятці, високого росту, з чорною бородою, в окулярах. Я тоді познайомився з ним, і пізнав, що це був найвизначніший з-поміж наших істориків молодшого покоління того часу й при тому надзвичайно талановитий публіцист — Теофіл Коструба.

Коли правдою є, що існують психологічні типи, які себе взаїмно притягають, або відпихають, то в даному випадку Т. Коструба й я належали до тих перших. Зразу після викладу я відпровадив свого нового знайомого аж до його помешкання при одній з бічних вуличок вул. Потоцького. По дорозі ми гуторили на історичні теми. Мені зразу впала в очі незвичайна поверховність, тобто повна поваги, гідности й культурної поведінки постать нового знайомого. Його очитаність та ерудиція на відтинку історичної науки й дивний спосіб надзвичайно культурного, м'якого й теплого вислову, підкорили мене. З часом я завважив ще одну небуденну рису його характеру — аристократизм духа. Ми стояли ще довший час перед його кватирою на затишній вулиці, розмовляючи на різні теми. Мені не хотілося прощати свого нового знайомого. Я заявив щиро, що мені мило з ким розмовляти. Коструба глянув на мене уважно з поза окулярів своїми чорними, розумними і лагідними очима й сказав „Дякую вам".

Признаюся щиро, я перший раз в житті стрінув людину з великої букви й інтуїтивно відчув її велич. Сьогодні не встидаюся признатися до того, що після закріплення нашої приязні я ходив за ним як дитина за мамою, він був старший за мене на повних вісім років. До двох тижнів я уже був постійним гостем у нього дома. Зима 1935-6 була часом наших перших, нераз дуже довгих розмов. Я висиджував цілими годинами в нього дома, не раз до пізнього вечора, слухаючи його. А він, пишучи статті до журналів, чи наукові праці, перечитував їх мені, або, роблячи коректу, чи бібліографію, знайомив мене з їхнім технічним виконанням.

Історія України була головною темою наших розмов. Спрагнений зглиблення нашої історичної правди, про яку годі було довідатися від професорів польського університету, не раз таки дуже суб'єктивних і просто шовіністів у відношенні до нашої історії, я находив її в словах Т. Коструби. А він, обдарований феноменальною пам'яттю, охотою до систематичної, щоденної, муравлиної аж до самопосвяти та без пересади просто геніяльними можливостями свого світлого ума, мимо свого молодого віку заяснів дійсним світилом на полі нашої історичної науки в Галичині, зосередивши довкола себе гурток львівських істориків молодшого й середнього покоління нашого століття, тобто в часі на десять років перед другою світовою війною. В його розмовах блідли виклади деяких тодішніх професорів університету.

Знаючи, що я студіюю у проф. Хилінського античну історію та маю спеціяльні зацікавлення на відтинку ранньої історії України, Т. Коструба витягнув одного разу з бібліотечної полиці записаний своїм гарним письмом звиток аркушів і подав мені. Показалось, що це український переклад Геродотової „Скитії", зготовлений ще в 1926 році. Авторові було не легко найти видавця на таку річ, що не має попиту серед ширших кол читачів. Крім того обтяжений важкою науковою і публіцистичною працею серед направду важких матеріяльних обставин українського науковця в умовинах польської окупації, Коструба не мав часу зладити вступу до задуманої публікації. Він запропонував мені написати вступ до книжки.

Я зразу погодився і почав працювати над вступом в інституті античної історії львівського університету та в бібліотеці НТШ, вишукуючи українських авторів, що писали в безпосередньому, чи посередньому зв'язку з тематикою Геродотової „Скитії". Після кількох місяців вступ був готовий і я віддав його Т. Кострубі, який мав широкі зв'язки з нашими видавництвами. Він потрафив переконати тодішнього головного редактора видавництва „Батьківщина" й відомого політичного діяча, провідника Фронту Національної Єдности, Дмитра Палієва про доцільність видання такої публікації з огляду на популяризацію української історичної науки і з чисто наукових міркувань для користування тим, які не знають грецької мови. В липні 1937 року вийшла друком згадана публікація.

Не від речі буде сказати кілька слів про цей переклад. Як відомо, вдалий переклад залежить від двох умов: він має бути, можливо, якнайвірніший з оригіналом і його мова мала б бути якнайкраща з літературного боку. Переклад Т. Коструби має ці прикмети. Треба відмітити, що переклад з грецької мови на українську, чи на якусь іншу модерну мову, не належить до легких речей.

Т. Коструба переборов усі труднощі і дав нам направду добрий переклад. Деякі розділи переложеної ним Геродотової Скитії відзначаються такою гарною літературною мовою, що я дозволив собі відчитати кілька з тих розділів на засіданні Секції Античної Історії при Академії. Присутній на докладі літературознавець проф. Лавриненко, в розмові зі мною потвердив вдалість перекладу у відношенні до нашої літературної мови. У виданні находяться зладжені перекладачем примітки, вдержані в науково-популярному стилі, які мають вартість і для сучасних наукових дослідів, бо Т. Коструба користав обильно й солідно з літератури предмету, з солідних німецьких і англійських коментарів. Примітки його відносяться головно до етнографічного й географічного матеріялу Геродотової Скитії, а менше до історичного, передовсім історії походу перського царя Дарія проти скитів.

У вступі обговорено біографічний матеріял про Геродота, подано короткий зміст кожної книги, обговорено коротко важніші українські праці про Геродотову Скитію, або у зв'язку з нею, та порушено питання, чи Геродот був на землях України.

Переклад Геродотової Скитії мав бути лише одним фрагментом із плянованої обширної хрестоматії джерел до історії України. Саму ж історію України плянував він видати в кількох обширних томах. Будучи не лише добрим учнем, але й прекрасним організатором наукової праці, він зібрав біля себе чималий гурт наших істориків молодого й середнього покоління, розділивши окремі теми з історії України, до опрацьовання.

Вже на ложі під час важкої недуги (туберкульоза костей й відкриті рани на тілі) покійний писав історію України в келії отців Василіян при вул. Жовківській, як висвячений Митрополитом Кир Андреєм священик. Коли хворі руки відмовили послуху і, не можна було вже писати, отець Коструба диктував своїми спаленими з високої гарячки устами поодинокі розділи з історії України. Ампутація ноги в шпиталі зломила виснажене тіло великого ученого-праведника.

Отець Василіянин Т. Коструба відійшов від нас 6 березня 1943 року. І так помер у жахливих терпіннях геройський Воїн на фронті надлюдських змагань за українську історичну правду, учений направду з Божої ласки, праведник типу біблійного Йова, ідеаліст, яких майже не зустрічається сьогодні, рідний син свого народу, який віддав самого себе на жертівник у важкій праці для України в злиднях, частій голодівці й жахливій недузі, вірний християнським і національним ідеалам до останнього віддиху.

Багато з його друзів, а між ними і я, завдячуємо йому те, що він звернув нас на шлях наукової праці, та вказав нам нові горизонти історичної науки. До великих прикмет покійного належало й це, що він був великим соборником. Т. Коструба був все духово звернений на схід у сторону Славути й Золотоверхого в тому глибокому переконанні, що питомий тягар українства находиться над Дніпром і що Львів без Києва є безсилий. Тому у двадцятиліття відходу Т. Коструби в вічність (березень 1943 — березень 1963) належалася йому сердечна згадка в Українській Вільній Академії Наук. Як скромний приятель і покірний учень покійного, я прощав його над могилою, у десятиліття його відходу писав скромні рядки про нього в „Свободі", і у „Василіянських Записках", а тепер у двадцятиліття ще раз згадую в невимовній тузі за ним, щоби пригадати й утвердити память про нього головно серед наших істориків молодого покоління. Звертаюся з проханням до тих, що знали ближче Т. Кострубу, щоб кинули жмутки своїх споминів про нього для всестороннього насвітлення його постаті. За п'ять років будуть сумні роковини 25-ліття його відходу від нас. Я вірю, що найдуться люди доброї волі, які подбають про історичний Збірник на пошану Теофіля Коструби, як живий монумент його життя й діяльности, бо могилка на Личаківському цвинтарі певно вже давно забута.

Кредитова Спілка „Будучність" в Дітройті

З весною 1961 року засновано в західній стороні Дітройту з осідком в Народному Домі допомогове товариство „Будучність", яке кілька місяців пізніше стало спонзором Кредитової Спілки „Будучність". Спілка зачала свою діяльність у вересні 1961 року і до кінця року придбала понад тридцять тисяч вкладів, які розпозичено своїм членам. Спілка виплатила за той час 4% дивіденди. З такими успіхами перейшла Кооператива в другий, вже цілий, рік існування.

При кінці 1961 року відкрито на вимогу членів східньої частини міста філію Спілки. Від кількох літ існує в Дітройті Федеральна Кредитова Спілка, яка має ограничені можливості щодо позик. Передовсім короткий термін, три, а потім п'ять літ, сплати позик відстрашував людей, що не були певні, чи будуть могти потрібні їм більші позики сплатити у такому короткому часі. В інших більших скупченнях української еміграції існують спілки ощадностей і позик і вони дають потребуючим довгореченцеві і гіпотечні позики. В Дітройті такої спілки нема і ту прогалину заступила „Будучність", оперта на більше ліберальних стейтових законах, які дозволяють давати гіпотеки і інші позики на довгі літа. Багато людей, що в початках не признавали потреби існування другої кредитівки, стають тепер її членами з великими вкладами.

„Будучність" крім забезпечення позик до десяти тисяч має асекурацію на вклади до двох тисяч а що закони не забороняють мати обезпечені вклади в кількох кредитівках, то в інтересі наших людей є стати членом „Будучности" і мати ще додатково асекурацію до двох тисяч. Уділювання довгореченцевих позик спричинило, що „Будучність" має все великий попит на позики і майже всі вклади є в обігу.

Загальні Збори Спілки „Будучність" відбулися 26 січня. Перед ними відбулися Річні Збори товариства „Будучність" зі звичайним порядком нарад. З найважнішої діяльности товариства треба відмітити спровадження одної родини з Німеччини. За Кредитівку „Будучність" звітували голова дирекції п. М. Дужий і скарбник п. І. Ващук і голови комісій. На кінець 1962 року кооператива мала на вкладах 205 тисяч, а на позиках 195 тисяч, виплачено 4% дивіденди, а членство переступило число 350. Зі звітів виходить, що „Будучність" росла два рази скорше, як інші кредитівки в такому самому часі. На Зборах вибрано потрібну кількіст членів дирекції і комісій. Дирекцію Спілки на 1963 рік очолює п. І. Ващук, а скарбником став п. М. Дужий. Головою позичкової комісії є п. А Кульчицький, а Контрольної Комісії п. Р. Щеснюк. Пропагандивну комісію очолює д-р О. Марітчак.

Б.

Ген. Онганія і реставрація арґентинської демократії

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

основі вислідів останніх виборів.

Хоч переністи вносять більше як половину голосів до проектованого бльоку, вони вже не роблять собі ілюзій, щоб кандидат на президента вийшов з їхніх рядів. Сьогодні є публічною таємницею, що кандидат, який мав би вигляди сісти на президентському кріслі, мусить мати довір'я не лише у виборців, але й у Вашингтоні, без помочі якого годі вийти з господарської кризи, та у збройних силах. Не перейде через той потрійний фільтр ніякий переніст, ані навіть кандидат, який міг би стати знаряддям у переніських руках. І, з другого боку, не легко було б криптокомуністові продертися крізь фільтр військової розвідки.

Здійснення Онганісвого „Комунікату ч. 150" можливе, очевидно, завдяки компромісовій поставі переністів. Втомлені 7-річною боротьбою, вони вже не роблять собі ілюзій тріюмфального повороту до влади, охоче приймають простягнену руку, раді що кінчиться безнадійний остракізм і відкривається можливість гонорового „повороту блудного сина".

АМЕРИКАНСЬКА ГІМАЛЯЙСЬКА ЕКСПЕДИЦІЯ МАЄ СВОГО КАПЕЛЯНА

Ню Йорк. — Американська експедиція, яка цього року хоче здобути найвищу гору в світі Еверест та ще інші високі шпилі, найменувала ректора єпископальної церкви в Ню Йорку о. Доналда Ґарднера на свого капеляна. о. Ґарднер відомий альпініст, він перед другою світовою війною здобував найвищі шпилі в стейті Вайомінґ. Робив це під проводом Нормана Дайренфурта, який очолює цьогорічну гімалайську експедицію. Розуміється, що о. Ґарднер буде „капеляном ін абсенція", це значить, що він буде молитися за успіх альпіністів, бувши в Ню Йорку.

ВІДОМЕ ОБЛИЧЧЯ НА ВУЛИЦІ В НЮ ЙОРКУ. — Ричард М. Ніксон (зліва), який впродовж двох каденцій президента Д. Д. Айзенгавера був віце-президентом і опісля тільки одним відсотком голосів перепав при виборі на президента, непомітно, разом з іншими пішоходами, очікує на зміну світла, щоб перейти вулицю в Ню Йорку. Р. М. Ніксон був в Ню Йорку з доповіддю в одному із університетських клюбів

З праці Кураторії Заповідника Маркіяна Шашкевича

На зборах Кураторії Заповідника Маркіяна Шашкевича, що відбулися 5 лютого 1963 р., президія Кураторії зробила підсумки праці цієї культурної установи.

Виявилось, говорив голова Кураторії проф. Яр. Рудницький, що потреба Шашкевичівського центру велика, як про це свідчать пресові відгуки та позитивна постава всієї української спільноти. Шашкевичівський центр є надбудовою тих надбань, що їх внесли українські піонери Шашкевичівської дільниці у Вінніпеґу, де пишається пам'ятник Маркіяна, перший український пам'ятни на північно-американському континенті взагалі.

Заповідник М. Шашкевича має подібні завдання, як Шекспірівська бібліотека у Вашинґтоні та Бібліотека Лонґфельова в Кембріджі коло Бостону.

Секретар Кураторії д-р М. Марунчак подав реєстр праць, що наспіли до бібліотеки й архіву Заповідника. В короткому часі наспіло 150 експонатів. Є тут праці не тільки з-поза України. Є дещо цікавого й корисного з Рідних земель, Львова й Підлиссня. Деяку автори, як дир. Степан Шах, передали свої рукописи до переховання в архіві. Зголошено або надіслано такі унікати як перше видання Русалки Дністрової, збірники з 1911 р. й т. п. Музей в Клівленді надіслав серію поштових марок, зв'язаних з Ювілеєм Пробудителя. Деякі Шашкевичівські комітети надіслали все, що зв'язане було з їхніми святкуваннями, пр. Осередок НТШ у Ванкувер, Канада.

Члени Кураторії ще раз підтвердили, що найменша дрібниця, що відноситься до життя, творчости й культу поета має свою вартість. Для тієї цілі схвалено видавати вісті Кураторії, в яких було б віднотоване все, що надіслане до архіву й бібліотеки Заповідника. „Шашкевичіяна"

Бібліотеку й архів веде п-а Оленка Неґріч.

На зборах вирішено звернутися з проханням до наших економічних установ й всієї української громади в світі про фінансову піддержку.

Письма й посилки проситься спрямовувати:

Markian Shashkevych Centre, 49 Euclid Ave., Winnipeg 4, Man., Canada.

У Південному В'єтнамі комуністи вбили американського місіонаря

Сайґон. — В понеділок 4 березня ц. р. комуністичні партизани, поставивши заставу впоперек шляху за 50 миль на північ від столиці Південного В'єтнаму Сайґону, зупинили авто, яким їхали два протестантські місіонарі — американець Елвуд Джекобзен і філіппінець Гаспард Макіль з своїми дружинами і п'ятеро дітьми, пограбували їх з грошей та інших предметів та після того вбили обох місіонарів. Від куль згинув один прохожий в'єтнамець та були легко ранені двоє дітей. Жінки місіонарів і решта дітей не були в тій стрілянині пошкоджені. Коли наспіла відсіч — партизани вже втекли в джунґлію. Авто місіонарів, яким втекли комуністичні напасники, знайдено згодом на шляху. Вбитий Едвуд Джекобзен був від п'ятьох місяців зайнятий в Сайґоні перекладом біблії на в'єтнамську мову. Обидві родини їхали до міста Тунґ Нґгія на північ від Сайґону. Це був перший випадок, що в Південному В'єтнамі, де шаліє комуністична партизанка, згинув американський місіонар.

75-річний сенатор Бирд відзначив 30-річчя на сенаторськім становищі

Вашинґтон. — 4-го березня 75-річний сенатор демократ із Вірджінії відзначив 30-річчя сенаторського становища. Преса підкреслює, що сенатор Бирд займає теперішнє становище вже за четвертого президента, і що він із кожним був приятелем, але і гостро виступав проти їхньої політики У столиці тепер дивуються, що між Бирдом і Кеннеді ще не зірвані особисті зв'язки. Бирд гостро виступає проти економічної політики Президента, пропонуючи зменшити федеральний бюджет, щоб можна було зменшити прибуткові податки. Бирд почав спори з президентами ще за часів Ф. Д. Рузвелта. Він аґітував за вибір того президента, але пізніше розійшовся з ним у фінансових справах. Із Труманом Бирд сидів разом понад 4 роки в Сенаті, але пізніше президент Труман казав, що є „забогато Бирдів в Сенаті". Президент Айзенгавер був у згоді з сен. Бирдом, аж поки не вислав федеральне військо до Літел Року і поки не дочекався до великого федерального дефіциту.

Ґолдвотер твердить, що нерішучість Кеннеді спричинить його поразку в 1964 р.

Вашинґтон. — Сенатор-республіканець Беррі Ґолдвотер із Арізони заявив в пресовому інтерву, що президент Кеннеді буде жертвою своєї нерішучости в 1964-му році. Новий Кордон буде змушений залишити Білий Дім. Сенатор Ґолдвотер сказав: „Коли країна не почне економічно зростати, то це тоді стане очевидним, що не хочуть Кеннеді. Я сам ще кілька місяців тому гадав, що неможливим буде перемогти Кеннеді в 1964-му році. Тепер я вже так не думаю". Ґолдвотер гадає, що не можна говорити про те, що буде один, два чи й три республіканські кандидати, бо Палата Репрезентантів може дати з-поміж себе цілу колекцію кандидатів на президента. Сенатор з Арізони виключає себе як кандидата на віце - президента, бо „це було б вбивчим, коли б кандидат на президента в одному місті говорив про допомогу шкільництву або про медичну опіку, а я в другому місті виступав проти того". В справі Куби сенатор рекомендує якнайліпший засіб — бльокаду. Ґолдвотер сказав, що він питався генералів Лемніцера і Тейлора, чи СССР обороняв би направду Кубу, і почув відповідь, що ні, бо СССР „не міг би цього зробити".

Вияснення до голосу читача

У числі 22 „Свободи" п. Петро Ямняк відгукнувся на статтю д-ра Ігоря Соневицького та подав свої думки про можливості видати працю д-ра Зіновія Лиська „Українські народні мелодії". Голос п. Ямняка зводиться до думки, щоб через збільшення тиражу обнизити кошти і ціну, яка ґарантує розпродаж видання.

На жаль застосувати цієї методи в випадку „УНМ" не можливо, бо справа не в одній книжці, як гадає п Ямняк, але в десятьох — п'ятьсот-сторінкових томах, в яких буде поміщено 12 тисяч українських пісень. Побільшуючи тираж прийшлося б шукати великого кредиту, на який не спроможна ніяка українська фінансова установа.

Гадаю, що, при нагоді, можна поінформувати читачів „Свободи" про твір д-ра Лиська й про працю Ділового Комітету. Впродовж 40 років збирав і редагував проф. Лисько українські народні мелодії. Як було сказано, ці дванадцять тисяч мелодій, записані з усіх областей України, зі збереженням музичних і мовнодіялектичих особливостей. У збірнику є проведена формально уніфікація всіх записів у ділянках тактування, визначування тональностей, проміжних інтервалів, діякритичних знаків і правопису текстів. В першому томі знаходиться 8 детальних показників, що дадуть науковим дослідникам підставу до дальших студій. Є тут показник географічний, жанрів, багатоголосся й інструментів, текстово-азбучний, мелодичний, ритмічний і показник музичних форм, що є одночасно змістом цілого збірника. В такому опрацюванні цих 10 томів УНМ є виїмково важливі й виповняють прогалину в культурному надбанні українського народу.

Не маю сумніву, що завданням УНМ, як про це писав д-р І. Соневицький, буде також ревіндикувати безліч мелодій, присвоєних іншими народами.

Ця кропітка робота вимагала 40-річного труду одної людини. Вона становить тисячолітні надбання цілого українського народу. Тому члени Почесного й Ділового Комітету, Кредитова Щадниця „Самопоміч" в Джерзі Сити, яка веде книговедення й покриває адміністративні витрати, бажають причинитися до появи цього монументального твору, що його спільно фірмують Українська Вільна Академія Наук й Наукове Товариство ім. Шевченка.

Яку ж роботу провів Діловий Комітет? Найперше прийшлося шукати за фондами. Автор праці й Діловий Комітет вирішили віддати виключні заслуги в появі монументального твору українським лікарям у ЗДА й Канаді. Подібно як деякі видані на еміґрації збірники були фінансовані реґіональними групами, УНМ може стати спільним співтвориввом українських лікарів. В тій цілі вислано 700 листів до українських лікарів із проханням допомогти фінансово. На цей перший заклик щедро відгукнулися ось такі лікарі (в порядку поступлень): д-р Василь Федорців, Бруклин, $ 100; д-р Б. А. Филипчак, Пасейк, $100; д-р Євген Стецьків, Тонаванда. $ 200; д-р Гнатчук, Лямбертвіл, $ 100; д-р Володимир Кліщ, Філядельфія, $ 100 і інші менші пожертви.

Роботу ділового Комітету поширено на Канаду, організуючи в Торонті Відділ з о. Володимиром Жолкевичем — головою та членами, які вже обізнані з подібною працею при виданні „Археології України" проф. Пастернака.

Зі сумою 700 долярів Комітет законтрактував фахівця, який веде друкарську роботу перших 1500 пісень. Великі послуги в праці віддає п-ні мґр Роза Шуль з Ню Йорку, яка веде безкорисливо коректу друкарської роботи. За браком фондів приходиться сповільнювати темп роботи, щоб не переобтяжувати себе боргами. Вже приготовляється другий лист до українських лікарів, в якому детальніше опрацьований плян праці.

Діловий Комітет притягає до співпраці Організаційний Відділ Товариства Українських Кооператив, щоб успішно співпрацювати з українськими кредитовими установами „Самопомочі", а також вможливити проведення роботи на машинах ТУК-у.

Хоч й появилися статті зі закликом до всього українського громадянства, вони цілком зрозуміло, не дали майже ніякого відгуку, тому Діловий Комітет покладає всю надію тільки на українських лікарів, як передового — найповажнішого професійного стану.

Комітет подбав, щоб пожертви були поквітовані науковою установою і тому, можуть бути відтягнені зі суми річного податку. **Маріян Коць**

П. С. Пожертви просимо слати: "Selfreliance" A/C 748, 558 Summit Ave., Jersey City, N.J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 9-го БЕРЕЗНЯ 1963:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130 о год. 8-ій веч. в приміщенні Українських Католицьких Ветеранів при 33 Іст 7-ма вул. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець, сек.

ЕМБРІДЖ, Па. — Місячні Збори Відд. 161 о год. 7-ій веч. в домівці Відділу. — Вільям Глядьо, секр.

ПАМ'ЯТІ ОПІКУНКИ БІДНИХ

Українське Громадянство Відня відчуло велику втрату, бо померла тут мати усіх українських сиріт, усіх бідних Західної України, сл. п. Софія Ракова, що жила тут на еміґрації, та яку доля дуже прибила, і померла майже всіми забута. Померла на запалення легенів. На її похоронах зібралася на цвинтарі доволі численна жалобна громада, яка супроводила таку заслужену Громадянку на вічний супокій. **Д-р М. Д.**

ТАРЗАН, ч. 4994. Презервер діє...

Діяна Вітні втішилася появою Лейка і побігла, щоб його обняти, але її затримав презервер.

— Це не належить до поведінки тої, що має одружитись, — він просичав. — Прошу приєднатися до інших.